

Raději bez rámečku

Při sepisování směnky je třeba brát v potaz její grafickou podobu. O platnosti rozhoduje hlavně souvislost textu

Ve své praxi se setkávám s různými chybami při vystavování směnek. Vzhledem k tomu, že zákon klade na směnku přísné formální náležitosti (tzv. směnečná přísnost), to často znamená, že je směnka neplatná. Důsledky bývají katastrofální, protože věřitel nemá svůj nárok vůči dlužníku jak jinak prokázat (pokud je totiž směnka platná, sama dostatečně postačí majiteli k prokázání jeho nároku).

Mezi takovými chybami se poměrně hojně vyskytuje nesouvislost obsahu směnečné listiny v různé podobě.

V této souvislosti bych rád upozornil na nedávné rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky (rozsudek ze dne 18. 8. 2011, sp. zn. 29 Cdo 5250/2009). Soud se zabýval posouzením platnosti jedné takové směnky, jejíž obsah byl graficky rozdělen do několika rámečků (pro zájemce odkazují na webové stránky Nejvyššího soudu, kde je v příslušném rozhodnutí směnka ztvárněna také graficky).

PODPIS PLATÍ, ALE...

V rámci předchozího řízení nižší soudy shledaly onu směnku neplatnou a ve sporu o její úhradu žalobě nevyhověly. Jako důvod uvedly, že směnka není platnou smenkou (v tomto případě smenkou vlastní), poněvadž listina předložená v řízení jako směnka je členěna do jednotlivých rámečků tak, že mezi jednotlivými rámečky není vzájemná souvislost. Rámečky jsou totiž jednoznačně odděleny a netvoří ucelený celek, čímž oddělují text listiny a činí z něj nesouvislou řadu údajů. Soudy doplnily, že stejně tak i podpis je oddělen rámečkem, a není tak možné jej k textu listiny vztáhnout. Soudy sice připustily, že žádné ustanovení směnečného zákona (tj. zákon směnečný a šekový č. 191/1950 Sb.) používání rámečků v textu směnečné listiny nezakazuje, nicméně zdůraznily, že text směnečné listiny musí být vždy určitý a ucelený.

Nejvyšší soud k dovolání žalobce uvedeně závěry nižších soudů přezkoumal a ve svém rozhodnutí nejprve zdůraznil (svůj již ve vlastních předchozích rozhodnutích vyslovený závěr), že je-li některý údaj na směnce v rámečku, může to znamenat jeho vy-

PETR NEUMANN,
mladší partner, Balcar Polanský Eversheds

loučení z textu listiny jen tehdy, musí-li být z grafické úpravy listiny každému zřejmé, že rámeček má právě tento význam, a nikoli význam jiný.

V tomto ohledu pak Nejvyšší soud uvedl, že z grafické podoby této směnky nelze dovodit, že výstavce umístěním jednotlivých údajů do rámečků sledoval jejich vyloučení (vynětí) z textu směnečné listiny. Nejvyšší soud tím tedy odmítl názor nižších soudů, že podpis na předmětné směnce není možné vztáhnout k textu listiny. Nicméně dále Nejvyšší soud rozvedl, že podoba a rozvržení rámečků na směnce (tvořených řadou svislých a vodorovných čar), včetně předtištěných „náležitostí“ směnky a do těchto rámečků vepsaných údajů, činí text směnečného prohlášení (výstavce směnky vlastní) při čtení po řádcích zleva doprava a shora dolů nesouvislým. Důsledkem je nevyhnutelný závěr o neplatnosti směnky.

NESPOLÉHAT NA TISKOPISY

Nejvyšší soud tak dospěl k názoru, že podstatnou náležitostí obsahu směnky (vedle jiných náležitostí, jak je výslovně stanoví směnečný zákon, a to rozdílně podle toho, zda se jedná o směnku vlastní nebo směnku cizí) je i souvislý obsah listiny. Vzhledem k tomu lze doporučit, aby každá vystavovaná směnka tvořila jeden logický a ucelený (bezpodmínečný) slib (u směnky vlastní), respektive příkaz (u směnky cizí) k zaplacení stanovené částky završený podpisem výstavce, který se čte po řádcích zleva doprava a shora dolů.

Dále je třeba zdůraznit, že směnečný slib (u směnky vlastní), respektive příkaz (u směnky cizí) by měl představovat z hlediska jazykového jednu souvislou větu, která bude obsahovat směnečným zákonem stanovené náležitosti směnky vlastní nebo cizí. Součástí této věty pak nemusejí být pouze ty zákonné náležitosti směnky, u kterých to vyplývá z jejich povahy, například místo a datum vystavení směnky. Je také zbytečné opakovat některé údaje, jako například částku slovy i čísly (směnečný zákon v případě rozporu těchto částek dává přednost částce slovy).

Nejlepší směnka je co možná nejjednodušší, pouze se zákonnými náležitostmi

Připravit text směnečné listiny není vůbec složité, naopak nejlepší je směnka co možná nejjednodušší (pouze se zákonnými náležitostmi). Proto není potřeba se spoléhat na různé více méně zdařilé tiskopisy nebo elektronické vzory, které často obsahují právě rámečky - ty za dané situace doporučuji ve směnkách raději vůbec nepoužívat. ●